

Sygn. akt IV KK 315/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **T. R.**

o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 28 września 2022 r.,

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt IX K 49/22,

1. na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok łączny i zakończone tym wyrokiem postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec T. R. umarza;

2. na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej wydał wobec T. R. wyroki:

1. w dniu 1 sierpnia 2018 r., sygn. akt IX K 723/18, którym skazał wymienionego za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., popełnione w okresie od lipca 2015 r. do stycznia 2016 r., na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności w postaci nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin miesięcznie, z zobowiązaniem do wykonywania obowiązku łóżenia na utrzymanie córki, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt IX 1 Ko 1764/19, zarządzono wykonanie zastępczej kary 272 dni pozbawienia wolności, która to kara nie została wprowadzona do wykonania z uwagi na poszukiwanie skazanego listem gończym;

2. łączny w dniu 17 października 2018 r., sygn. akt IX K 647/18, którym wymierzono T. R. karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności, środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat. Orzeczona kara łączna pozbawienia wolności była wykonywana od dnia 22 czerwca 2018 r. do dnia 8 stycznia 2019 r., bowiem postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 8 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Kow 5126/18, udzielono skazanemu warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary łącznej pozbawienia wolności. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 10 września 2019 r., sygn. akt IV Kow 810/19, odwołano warunkowe przedterminowe zwolnienie i zarządzono wykonanie reszty kary łącznej pozbawienia wolności, przy czym nieodbyta część kary łącznej pozbawienia wolności nie została wprowadzona do wykonania z uwagi na poszukiwanie skazanego listem gończym;

3. w dniu 23 stycznia 2019 r., sygn. akt IX K 920/18, którym wymierzono T. R.:

- za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., popełnione w dniu 22 czerwca 2018 r., karę roku pozbawienia wolności, nadto orzeczono dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i świadczenie pieniężne w kwocie 10 000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej,

- za przestępstwo z art. 178b k.k., popełnione w dniu 22 czerwca 2018 r., karę roku pozbawienia wolności, nadto orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 lat.

Tymże wyrokiem orzeczono wobec skazanego karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i łączny środek karny dożywotniego zakazu prowadzenia

wszelkich pojazdów mechanicznych, przy czym kara pozbawienia wolności nie została wprowadzona do wykonania z uwagi na poszukiwanie skazanego listem gończym.

Działając z urzędu, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w dniu 27 kwietnia 2021 r. zarejestrował pod sygn. akt IX K 453/21 sprawę w przedmiocie wydania wyroku łącznego w odniesieniu do skazanego T. R. (k. 8 akt sprawy). Następnie w dniu 19 października 2021 r. wydał taki wyrok, którym na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. oraz art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył karę ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem opisanym powyżej w pkt 1. oraz kary łączne pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 2. i 3. i wymierzył T. R. karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet tej kary Sąd zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej o sygn. akt IX K 647/18 – od dnia 22 czerwca 2018 r., godz. 20:55 do dnia 8 stycznia 2019 r., godz. 13:00 oraz okres dotychczas wykonanej kary w sprawie Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej o sygn. akt IX K 723/18. Na mocy art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 90 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, orzeczone wyrokami opisanymi powyżej w pkt 2. i 3. i wymierzył T.R. łączny środek karny dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Na podstawie art. 624 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty kosztów sądowych. Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego, Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt VII Ka 47/22, utrzymał w mocy opisany wyżej wyrok łączny.

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, nie bacząc na postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec T. R. prowadzone pod sygn. IX K 453/21, w dniu 17 stycznia 2022 r. ponownie, działając z urzędu, zarejestrował, tym razem pod sygn. akt IX K 49/22, sprawę w przedmiocie wydania wyroku łącznego w odniesieniu do skazanego T. R. (k. 8 akt sprawy). Następnie w dniu 12 kwietnia 2022 r. wydał taki wyrok, którym na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 i 4 k.k. oraz art. 87 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. w zw.

z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, połączył karę ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem opisanym powyżej w pkt 1., karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem opisanym powyżej w pkt 2. oraz „karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem opisanym powyżej w pkt 3” (wypada przyjąć, że karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności) i wymierzył T. R. karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 577 k.p.k., na poczet tej kary Sąd zaliczył skazanemu „okres od dnia 22 czerwca 2018 r. godz. 20:55 do dnia 8 stycznia 2019 r. godz. 15:23”. Na mocy art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. oraz art. 88 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. w zw. z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych (...) połączył środki karne w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczone wyrokami opisanymi powyżej w pkt 2. i 3. i wymierzył T. R. łączny środek karny dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Na podstawie art. 624 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty kosztów sądowych.

Opisany wyrok łączny uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 20 kwietnia 2022 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w całości na korzyść skazanego, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 575 § 2 k.p.k., polegające na wydaniu w dniu 12 kwietnia 2022 r. wyroku łącznego, na mocy którego połączono kary orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej o sygn. akt: IX K 723/18, IX K 647/18 oraz IX K 920/18, podczas gdy brak było przesłanek do wydania wyroku łącznego w odniesieniu do wskazanych kar, albowiem postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego, obejmującego kary oraz środki karne orzeczone tymi samymi wyrokami jednostkowymi, zostało już uprzednio zakończone prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 19 października 2021 r., sygn.

akt IX K 453/21, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt VII Ka 47/22, który w tym zakresie nie utracił mocy, co w kontekście braku okoliczności uzasadniających potrzebę wydania kolejnego wyroku łącznego, kształtującego nowy węzeł kary łącznej, stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”.

Podnosząc tak sformułowany zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło uwzględnić ją w całości w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. W pierwszej kolejności trudno nie wyrazić negatywnej opinii co do organizacji pracy w Wydziale IX Karnym Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej, w którym nie dostrzeżono, rejestrując sprawę o wydanie wyroku łącznego o sygn. akt IX K 49/22, iż niewiele wcześniej w tym Wydziale wobec tego samego skazanego było prowadzone, niezakończony jeszcze prawomocnie, postępowanie o wydanie wyroku łącznego o sygn. akt IX K 453/21. Stało się tak mimo podjęcia czynności sprawdzających, udokumentowanych notatką („Zapisek urzędowy”) z 14 stycznia 2022 r. pracownika sekretariatu o treści cyt. „Ustalono w tut. Wydziale oraz III Karnym SR BB (telefonicznie), iż nie toczą się aktualnie sprawy o wydanie wyroku łącznego w sprawie T. R. s. A.” (k. 6 akt sprawy IX K 49/22). Wypada też zauważyć, że w tym samym dniu 14 stycznia 2022 r. akta sprawy IX K 453/21 jeszcze pozostawały w Wydziale, co wynika z k. 67 akt tej sprawy.

Poczyniony wyżej opis zdarzeń procesowych nie pozostawia wątpliwości co do tego, że wydając wyrok łączny w sprawie o sygn. akt IX K 49/22, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej rażąco naruszył wskazane w zarzucie kasacji przepisy postępowania oraz że miało to istotny wpływ na treść orzeczenia, które w razie prawidłowego procedowania w ogóle nie zostałoby wydane. Przepis art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. stanowi, że nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone (*res iudicata*) albo wcześniej wszczęte toczy się (*lis pendens*). Ma on zastosowanie również w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, na co niejednokrotnie

wskazywał Sąd Najwyższe, stwierdzając, m.in. w wyroku z dnia 30 listopada 2011 r., II KK 149/11, OSNKW 2011, z. 12, poz. 113, że „w sytuacji gdy wobec tej samej osoby zapadły dwa prawomocne wyroki łączne, w których węzłem kary łącznej objęto tylko te same skazania, które objęte były tym węzłem w wyroku, który uprawomocnił się wcześniej, drugi z tych wyroków dotknięty jest w tym zakresie rażącym naruszeniem prawa, zaliczanym do tzw. bezwzględnych przyczyn uchylenia orzeczenia, przewidzianym w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., określanym jako naruszenie powagi rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.)”. Zaistnienie takiej właśnie sytuacji – wydanie przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej wobec T. R. w dniu 12 kwietnia 2022 r. wyroku łącznego w sprawie o sygn. akt IX K 49/22, w którym węzłem kary łącznej objęto kary wymierzone trzema wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej wydanymi w sprawach o sygn. akt: IX K 723/18, IX K 647/18 oraz IX K 920/18, chociaż wcześniej, w dniu 15 marca 2022 r., uprawomocnił się wyrok łączny wydany w sprawie o sygn. akt IX K 453/21, w którym węzłem kary łącznej objęto tylko kary wymierzone tymi samymi trzema wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej – trafnie sygnalizuje przedmiotowa kasacja. Dla porządku należy zaznaczyć, że wydanie wyroku łącznego w sprawie o sygn. akt IX K 49/22, wbrew przesłance powagi rzeczy osądzonej, nie spowodowało utraty mocy wyroku łącznego (korzystniejszego dla skazanego) wydanego w sprawie o sygn. akt IX K 453/21, albowiem skutek, o którym mowa w art. 575 § 1 *in fine* k.p.k., może nastąpić tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki określone w tym przepisie, a zatem gdy zachodzi realna potrzeba wydania nowego wyroku łącznego. W wypadku uchylenia wyroku wydanego z naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wykonaniu podlega poprzedni wyrok łączny, gdyż nie utracił on mocy na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. (zob. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2011 r., II KK 149/11). Na marginesie wypada odnotować, że w kasacji słusznie wskazano, iż naruszenie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej nastąpiło już w momencie wszczęcia drugiego postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec T. R., chociaż do czasu wydania przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej w dniu 15 marca 2022 r. wyroku w sprawie o sygn. akt VII Ka 47/22 nie skutkowało to jeszcze zaistnieniem uchybieniem o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

W tym stanie rzeczy należało wyeliminować z obrotu prawnego, poprzez jego uchylenie, wyrok łączny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 12 kwietnia 2022 r. wydany w sprawie o sygn. akt IX K 49/22. Konieczne było też wydanie orzeczenia następczego w postaci umorzenia zakończonego tym wyrokiem postępowania, co zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k. skutkowało obciążeniem kosztami procesu Skarbu Państwa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

[as]